

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Ο ΘΕΟΛΟΓΟΣ *)

Ἦ τ ο ι

ΤΟ ΓΕΝΕΑΛΟΓΙΚΟΝ ΔΕΝΔΡΟΝ ΤΟΥ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΝΑΖΙΑΝΖΗΝΟΥ ΚΑΙ
Ο ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΑΜΦΙΛΟΧΙΟΝ ΙΚΟΝΙΟΥ ΣΥΓΓΕΝΙΚΟΣ ΑΥΤΟΥ ΔΕΣΜΟΣ

ΠΑΤΡΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΓΕΝΕΑΛΟΓΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ

ΥΠΟ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Γ. ΜΠΟΝΗ, ΔΡΟΣ Θ. ΚΑΙ Φ.

ΤΑΚΤΙΚΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΛΟΓΙΑΣ
ΕΝ ΤΩ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩ, ΑΘΗΝΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ V

ΓΟΡΓΟΝΙΑ ΚΑΙ ΑΛΥΠΙΟΣ

Εἶδομεν ἄνωτέρω ὅτι ὁ Βαγοπίου, μὴ ἔχων εἰσέτι πρὸ ὀφθαλμῶν τὰ Ἐπιτάφια Ἐπιγράμματα τοῦ Γρηγορίου, ἀνέκδοτα τότε ὄντα, ἐθεώρησεν ἐσφαλμένως ὅτι ἡ Γοργονία συνεζεύχθη τὸν Βιταλιανὸν καὶ ὅτι τέκνα ταύτης ἦσαν καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ Γρηγορίου μνημονευόμενα τέκνα τοῦ Βιταλιανοῦ, ἦτοι ὁ Πέτρος καὶ ὁ Φωκᾶς. Ἄλλ' ἡ ἐσφαλμένη αὕτη ἀντίληψις ἀνατρέπεται ἐκ τῆς ῥητῆς τοῦ Γρηγορίου μαρτυρίας ἐν τῷ πρὸς τὴν Γοργονίαν Ἐπιτάφιῳ αὐτοῦ Ἐπιγράμματι, ῥητῶς κατονομάζοντι τὸν Ἀλύπιον ὡς σύζυγον τῆς Γοργονίας. Ὡς δυστύχημα πάντως θεωροῦμεν τὸ ὅτι οὐδὲν ἕτερον καρπούμεθα ἐκ τῶν ἔργων τοῦ Γρηγορίου περὶ τοῦ συζύγου τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ, εἰμὴ μόνον ὅτι ἐκ τούτων τέκνα προῆλθον καὶ «τέκνα τέκνων» τούτοις ἐγεννήθησαν. Τοῦτο διαβεβαιούται ὁ Γρηγόριος ἐν τῷ πρὸς τὴν ἰδίαν ἀδελφὴν Ἐπιτάφιῳ αὐτοῦ Λόγῳ¹, ἐν ᾧ καὶ ταῦτα ἐμπεριέχονται: «Οὐ γὰρ ἐπεὶ σαρκὶ συνήφθη, διὰ τοῦτο ἐχωρίσθη τοῦ πνεύματος οὐδ' ὅτι κεφαλὴν ἠγγόνησεν· ἀλλ' ὀλίγα λειτουργήσασα κόσμῳ καὶ φύσει, καὶ ὅσον ὁ τῆς σαρκὸς ἐβούλετο νόμος, μᾶλλον δὲ ὁ τῇ σαρκὶ ταῦτα νομοθετήσας, Θεῷ τὸ πᾶν ἑαυτὴν καθιέρωσεν. Ὁ δὲ κάλλιστον καὶ σεμνότατον, ὅτι καὶ τὸν ἄνδρα πρὸς ἑαυτῆς ἐποιήσατο καὶ οὐ δεσπότην ἄτοπον, ἀλλ' ὁμόδουλον ἀγαθὸν προσεκλήσατο. Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ τὸν τοῦ σώματος καρπὸν, τὰ τέκνα λέγω καὶ τέκνα τέκνων, καρπὸν τοῦ πνεύματος ἐποιήσατο, γένος ἕλον καὶ οἰκίαν ἕλην ἀντὶ μιᾶς φυγῆς Θεῷ καθαρῆσασα καὶ ποιήσασα γάμον ἐπαινετὸν διὰ τῆς ἐν γάμῳ εὐδαρεσθήσεως καὶ τῆς καλῆς ἐντεῦθεν καρποφορίας».

Ποῖα δὲ ἦσαν τὰ τέκνα τοῦ ζεύγους Γοργονίας καὶ Ἀλυπίου θὰ ἴδωμεν κατωτέρω. Πρὸ τούτου ὅμως εἶναι ἀνάγκη νὰ διαλευκανθῇ τὸ πρόβλημα τῶν δύο ἐν τοῖς ἔργοις τοῦ Γρηγορίου ἀπαντώντων Ἀλυπίων, τοῦ συζύγου τῆς Γοργονίας ἀφ' ἑνός, περὶ τοῦ ὁποίου ὁμιλήσαμεν ἤδη καὶ ἑτέρου ὁμωνύμου αὐτῷ, συγγενοῦς δὲ καὶ τούτου τοῦ Γρηγορίου, περὶ τοῦ ὁποίου ἐρχόμεθα εὐθὺς ἀμέσως νὰ ὁμιλήσωμεν.

*) Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου τεύχους σ. 81,
1, Migne, PG 35,797B,

α. Τὸ πρόβλημα τῶν δύο Ἀλυπίων.

Τὸν σύζυγον τῆς Γοργονίας Ἀλύπιον κατονομάζει ὁ Γρηγόριος ἐν τῷ ἀνωτέρω καταχωρισθέντι Ἐπιτ. αὐτοῦ ὑπ' ἀρ. ΚΔ'. Ἐξεφράσαμεν δὲ ἤδη τὴν λύπην μας δι' οὐδαμοῦ ἀλλαχοῦ τὸν λόγον περὶ Ἀλυπίου, συζύγου τῆς Γοργονίας ποιεῖται ὁ Γρηγόριος, ὥστε νὰ ὑποβοηθήσῃ ἡμᾶς εἰς τὴν διαλεύκανσιν τοῦ ὑπ' ὄψιν προβλήματος. Ἐν τούτοις ἐκ τῶν ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Γρηγορίου περὶ τοῦ ἐτέρου Ἀλυπίου λεγομένων δυνάμεθα ἱκανὰ τεκμήρια ν' ἀρυσθῶμεν πρὸς ἀκριβῆ διαχωρισμὸν ἀμφοτέρων τῶν Ἀλυπίων. Μετὰ τοῦ δευτέρου τούτου Ἀλυπίου ὁ Γρηγόριος ἴστατο ἐν ἐπιστολικῇ ἐπικοινωνίᾳ. Φαίνεται δ' ὅτι οὗτος ἐχρημάτισε Praefectus Cappadociae, ὡς ἡ ἐπιστολὴ ΞΑ' δεικνύει¹.

Πρὸς τὸν δεύτερον Ἀλύπιον—ἐὰν πρῶτον θεωρήσωμεν τὸν σύζυγον τῆς Γοργονίας—, ἐπεστάλησαν ὑπὸ τοῦ Γρηγορίου αἱ ἐπιστολαί: ΞΑ', ΠΒ'—ΠΗ', ἔτι δὲ μνείαν αὐτοῦ ποιεῖται καὶ ἐν ταῖς ὑπ' ἀριθ. ΣΖ' καὶ ΣΗ' ἐπιστολαῖς, ταῖς ἐπισταλείσαις τῷ Ἰακώβῳ, τῷ διαδεχθέντι ὡς φαίνεται τὸν Ἀλύπιον ἐν τῇ θέσει τοῦ Praefectus Cappadociae ἐν ἔτει 380^ο. Ὅτι καὶ ὁ δεύτερος Ἀλύπιος συγγενὴς τοῦ Γρηγορίου ἦτο, ἀποδεικνύει ἡ ἐπιστ. ΠΣ'², ὡς καὶ ἡ ἐπιστ. ΠΕ', ἐν ἣ τὸν συγγενῆ αὐτοῦ Λουκιανὸν ὁ ν—πιθανώτατα ἀνειπτόν—, ὃν καὶ «συμπρεσβύτερον» αὐτοῦ καλεῖ, λόγῳ πιθανώτατα τοῦ ἱερατείου, καὶ τὰ λίαν καὶ ἀξιοσπούδαστα ταῦτα προστίθησιν: «Οἰκείωσαι τὰ ἡμέτερα, ὥσπερ οὖν καὶ προλαβὼν οἰκειώσω καὶ δι' ἔργων τοῦτο δεδήλωκας. Οἰκειώση δέ, τὸν ἀγαπητὸν ἀδελφὸν καὶ συμπρεσβύτερον ἡμῶν Λουκιανόν, τὰ τε ἄλλα ἠδέως ὀρεῶν ἀξιῶν καὶ προτρεψάμενος κήδεσθαι τῆς αὐτόθι τῶν συγγενῶν ἡμῶν οἰκίας: ἐπειδὴ σὺν Θεῷ καὶ τὰ πράγματα πέρας ἔλαβε δεξιόν, κρίσει τε ἡμετέρα καὶ φιλανθρωπία τοῦ Κρείττονος». Ἡ δὲ πρὸς τὸν Ἀλύπιον τοῦτον συγγένεια τοῦ Γρηγορίου καθαρώτερον φαίνεται ἐν τῇ ἐπιστολῇ ΠΣ', ἐχούση οὕτω: «Οἶα τυραννεῖς ἡμᾶς ἐκ φιλίας! Διακινεῖται ἡμῖν τὸ δόγμα τὸ περὶ τὰς εὐχὰς καὶ τοὺς χλαιοφόρους ἐγκρίνομεν. Οὕτω μὲν τοσοῦτον παρανομοῦντες, ὅσον οἱ δεινοὶ τὰ ἐρωτικά παρ' Ἑλλήσιν. Οὐ γὰρ θύουσι μόνον, ὡς Θεῷ, τῷ πάθει, ἀλλὰ καὶ τοῖς ὄρκοις συγγνώμην νέμουσι, τοῖς δι' ἔρωτα. Εἰ δέ τι καὶ παρανομοῦμεν, ὅτι διὰ φιλίαν πάσχομεν, τοῦτο οὐχ ἁμαρτάνοντες. Ἦκε οὖν, εἰ μὲν βούλει, μεταμφιασάμενος, ἵν' ἀμφοτέρα ἡμῖν ὡς κάλλιστα ἔχη καὶ τὸ σοῦ τυχεῖν καὶ τὸ τοῦ δόγματος μὴ διαμαρτεῖν. Εἰ δὲ μὴ καὶ ἀπὸ τῆς χλανίδος πάντως. Κἄν

1. Migne, PG 37,120/1: «Ἀερίῳ καὶ Ἀλυπίῳ». Φαίνεται ὅτι καὶ ὁ Ἀερίος ἦτο ὁμόβαθμος τοῦ Ἀλυπίου ἐν τῇ διοικήσει Καππαδοκίας. Πρβ. καὶ τὰ λατινιστὶ προλεγόμενα τῆς ἐπιστολῆς.

2. Migne, PG 37,344/5. Πρβ. καὶ τὰ λατινιστὶ προλεγόμενα τῶν ἐπιστολῶν.

3. Migne, PG 37,157. Πρβ. καὶ τὰ λατινιστὶ προλεγόμενα τῆς ἐπιστολῆς ΠΒ, αὐτόθι.

τις ἡμᾶς διώκη παρανομίας, ἄχρι τούτου γε ῥητορεύσομεν, ὅτι τῶν ἐπιτελούντων εἶ τὴν εὐχὴν, οὐ τῶν καλουμένων. Ἐὰν δὲ τοῦτο τις ἐξ ἡμῶν μὴ προσδέξηται, τί πρὸς ἐκεῖνο ἐρεῖ; ὡς ὀρφανὸν καλοῦμέν σε. Οὕτω μὲν δὴ καὶ τυραννήσεις, ἐπειδὴ σὸς ὁ καιρὸς. Τρίτον δὲ ὁ καὶ μέγιστον, ἔξεστί σοι καὶ ὡς ἐπ' εὐχὴν ἡμᾶς καλοῦντι, μετασχεῖν τῆς εὐχῆς. Σὲ μὲν οὕτως εἰσδεξόμεθα ῥητορεύοντες. Ὑπὲρ δὲ τῆς ἀδελφῆς ἡμᾶς οὐδεὶς εὐθύνει παραγενομένης, ἀλλ' ἐκ τοῦ ἐναντίου κἀκείνην καὶ ἡμᾶς, εἰ μὴ παραγένοιτο. Ὡστε ἡ μὲν αὐτόκλητος ἡκέτω· σὺ δὲ παρεκέκλησο καὶ ἀπάντησον, τὸ μὲν τοι ἡμῖν θαρρήσας, τὸ δὲ τῇ εὐχῇ, ἵνα καὶ φαιδρότεραν ποιήσης ἡμῖν τὴν πανήγυριν· ἐπειδὴ σοι σὺν Θεῷ ἱκανῶς τὰ περὶ τὴν γαστέρα ἴκονόμηται, μᾶλλον δὲ ὀρφανικῶς, καὶ ἴν' οὕτως εἶπω, λίαν εὐκτικῶς καὶ γενναίως».

Ἡ ἀνωτέρω ἐπιστολὴ ἐγράφη, κατὰ τὴν παρὰ Migne (37,150) σημείωσιν, περὶ τὸ 380. Εἶδομεν ἀνωτέρω ὅτι ὁ σύζυγος τῆς Γοργονίας καλούμενος καὶ οὗτος Ἀλύπιος, συμφώνως πρὸς τὸ Ἐπιτ. ΚΔ¹ ἐν ἔτει 370 γραφὴν ὑπὸ τοῦ Γρηγορίου καὶ τῇ ἰδίᾳ ἀδελφῇ ἀφιερωθέν, μεταστάση εἰς τὰς αἰωνίους μονάς, μνημονεύει καὶ τοῦ συζύγου τῆς Γοργονίας Ἀλυπίου, ὡς μετ' οὐ πολὺ καὶ τούτου μεστάντος: «Οὐ μὴν οὐδὲ πόσιν δηρὸν χρόνον· ἀλλ' ἄρα καὶ τὸν Ἰῆρασεν ἐξαπίνης κῦδιμον Ἀλύπιον». Προδήλως λοιπὸν ὁ ἐν τῇ ἀνωτέρω καταχωρισθεῖσιν ἐπιστολῇ ἀναφερόμενος Ἀλύπιος εἶναι ἕτερος τοῦ ὁμωνύμου συζύγου τῆς Γοργονίας. Ὅτι ὁμοῦ καὶ οὗτος συνδέετο διὰ στενοῦ ἐξ αἵματος δεσμοῦ, ἀποδεικνύει ἡ ἐν τέλει τῆς ἐπιστολῆς φράσις τοῦ Γρηγορίου, προσκαλοῦντος παρ' ἑαυτῶ τὸν Ἀλύπιον μετὰ τῆς συζύγου αὐτοῦ, ἣν ὁ Γρηγόριος ὀνομάζει «ἀδελφήν» αὐτοῦ. Ὁμολογῶ ὅτι ἡ λέξις «ἀδελφή», ἣν ὁ Γρηγόριος ἐχρησιμοποίησε διὰ τὴν σύζυγον τοῦ Ἀλυπίου, ὀνόματι Σιμπλικίαν, ὡς θὰ εἶδομεν κατωτέρω, μὲ ἐνέβαλεν εἰς δισταγμοὺς ὡς πρὸς τὸν βαθμὸν συγγενείας τοῦ Γρηγορίου πρὸς τὴν Σιμπλικίαν καὶ προεκάλεσε τὴν ἔκκληξίν μου, πῶς οὗτος χρησιμοποιοεῖ τὸν ὄρον «ἀδελφή», ὃν συνήθως χρησιμοποιοεῖ εἴτε ἐν ἠθικῇ ἐννοίᾳ—προκειμένου γὰ προσφωνήσῃ ἐν χριστιανικῇ ἐννοίᾳ ἀδελφάς, π. χ. μοναχὴν ἢ ἀδελφὴν διακρινομένην διὰ τὴν εὐσεβείαν αὐτῆς γυναῖκα, ὡς τὴν εὐσεβεστάτην τοῦ μ. Βασιλείου ἀδελφὴν Μακρίαν—καὶ δὲν ἐχρησιμοποίησεν τὴν προσφώνησιν, ἣν ἀλλαχοῦ περὶ τῆς Σιμπλικίας μετεχειρίσθη, ἥτιο «κοσμιωτάτην θυγατέρα ἡμῶν Σιμπλικίαν»². Ἡ μήπως πρόκειται περὶ «ἐξαδέλφης» τοῦ Γρηγορίου, ἀδελφῆς καὶ ταύτης, ὡς γνωστόν, τότε καλουμένης, λόγῳ ἀκριβῶς τῆς στενῆς συγγενείας; Ὅπως ποτ' ἂν ἦ, τοῦτο εἶναι βέβαιον, ὅτι σύζυγος τοῦ Ἀλυπίου τούτου ὑπῆρξεν ἡ Σιμπλικία, ὡς αἱ ἐπιστολαὶ τοῦ Γρηγορίου πρὸς τὸν Ἰάκωβον ὑπ' ἀριθ. ΣΖ' καὶ ΣΗ'³ δεικνύουν καὶ ὅτι ἡ Σιμπλικία αὕτη ἦτο στενὴ

1. Migne, PG 38,22. 2. Migne, PG 37,334: Ἰακώβω. 3. Migne, PG 37,344/5.

συγγενῆς τοῦ θείου Γρηγορίου. Ἐγνωστον μόνον εἶναι ἄν ἐκ πατρὸς ἢ ἐκ μητρὸς ἦτο συγγενῆς πρὸς τὸν Γρηγόριον ἢ Σιμπλικία ἢ μήπως ἦτο καὶ αὕτη κόρη τῆς Γοργονίας; Ἄλλ' ἐν τῇ αὐτῇ περιπτώσει προβάλλει καὶ ἕτερον ἐρώτημα, πῶς αὕτη δὲν ἀναφέρεται ἐν τῇ «Διαθήκῃ» τοῦ Γρηγορίου μετὰ τῶν τριῶν θυγατέρων τῆς Γοργονίας, ἦτοι τῆς Ἀλυπιανῆς, τῆς Ξυγενίας καὶ τῆς Νόννης, ὡς κατωτέρω θὰ ἴδωμεν; Δυστυχῶς τὸ ζήτημα δὲν δύναται ἐκ τῶν προκειμένων ἡμῖν πηγῶν νὰ λυθῇ.

Ἄλλ' ἄς ἐπανέλθωμεν εἰς τὸν Ἀλύπιον, τὸν σύζυγον τῆς Σιμπλικίας:

Ὡς ἐκ τῆς ὑπ' ἀριθ. ΕΑ' ἐπιστολῆς τοῦ Γρηγορίου, τῷ Ἀερίῳ καὶ Ἀλυπίῳ ἐπιστολείσης ἐμφαίνεται, ἐν ἔτει 372 ἢ 373 ὁ Ἀλύπιος ἐγένετο μετὰ τοῦ Ἀερίου Ἐπαρχος Καππαδοκίας (Cappadociae praefectus). Ὁ Γρηγόριος συνιστῶν τοῖς δύο τούτοις ἀνδράσι βίον δίκαιον καὶ εὐσεβῆ, ταῦτα ἐν τέλει τῆς ἐν λόγῳ ἐπιστολῆς του ἐπάγεται: «Πείσατε οὖν ἡμᾶς οὐ χριστιανίζετε γνησίως, μᾶλλον δὲ ἀπὸ καλῆς ἀρεξάμενοι ἀρχῆς καὶ οὕτως εὐσεβοῦς καὶ δικαίας, ἐντεῦθεν καὶ περὶ τῶν ἄλλων ὁμονήσατε ὡς ἂν ὑμεῖς τε ἀλλήλοις καὶ ἡμεῖς ὑμῖν ἐπευφραινοίμεθα, τά τε ἄλλα καὶ δεξιὸν ὑπόδειγμα γενομένοις πάσῃ τῇ Ἐκκλησίᾳ, τῆς περὶ ταῦτα εὐγνωμοσύνης». Ἡ ἐπιστολή, ὡς εἴπομεν, συνφθὰ καὶ τῇ παρὰ Migne σημειώσει, ἐγράφη ἐν ἔτει 372 ἢ 373. Τὸ ἔτος λοιπὸν τοῦτο οἱ δύο ἀνδρες ἀνεδέξαντο τὴν κοινῇ διοίκησιν τῆς Ἐπαρχίας Καππαδοκίας. Διὰ νὰ συνιστάται δὲ ὑπὸ τοῦ Γρηγορίου, ὅπως φιλικὴν ἔναντι τῆς Ἐκκλησίας πολιτικὴν ἀσκῶσι καὶ χριστιανικῶς πολιτεύωνται, ἔπεται ὅτι ἀμφοτέροι ἦσαν χριστιανοί.

Τὸ ἀξίωμα τοῦ Cappadociae praefectus φαίνεται ὅτι κατεῖχεν ὁ Ἀλύκιος μέχρι τοῦ 380 ἔτους, ὅτε πρὸς αὐτὸν ἐπεστάλησαν ὑπὸ τοῦ Γρηγορίου καὶ αἱ ὑπ' ἀριθ. ΠΒ'—ΠΣ' ἐπιστολαί. Τὸ μόνον περιεργον εἶναι ὅτι ὁ Γρηγόριος ἐν τῇ ἐπιστολῇ του ΠΒ' πρὸς τὸν Ἀλύπιον λέγει ὅτι «πρώτην» τὴν ἐπιστολὴν ταύτην γράφει τῷ Ἀλυπίῳ, ἐνῶ, ὡς εἶδομεν, ἐπὶ τῇ ἀναλήψει τῆς ἀρχῆς ὑπὸ τοῦ Ἀλυπίου, ἐπεστείλατο αὐτῷ ἐν ἔτει 372/3 τὴν ἀνωτέρω ὑπ' ἀριθ. ΕΑ' ἐπιστολὴν, τὴν φέρουσαν τὴν ἐπιγραφὴν: «Ἀερίῳ καὶ Ἀλυπίῳ». Καθόλου ἀπίθανον ὁ Γρηγόριος νὰ μὴ θεωρῇ τὴν ἐπιστολὴν ταύτην, ὡς τῷ Ἀλυπίῳ προσωπικῶς ἀπευθυνομένην, διὰ τοῦτο δ' ἀκριβῶς ἀρχόμενος τῆς ἐπιστολῆς του ΠΒ': Ἀλυπίῳ, γράφει: «Πρώτην σοι ταύτην καὶ ἐπιστολὴν γράφω». Ἡ ἐπιστολή εἶναι συστατικὴ ὑπὲρ ἐμπεριστάτου τινὸς Παλλάδιου διὰ κτηματικὴν τινα ὑπόθεσιν. Ἐάν ὁ Παλλάδιος οὗτος ἦτο συγγενῆς ἢ οὐ τοῦ Γρηγορίου, δὲν πιστοῦται ἐκ τῆς ἐπιστολῆς. Ἀπλῶς ὑποδηλοῦται ἐν αὐτῇ ἢ τοῦ Γρηγορίου συγγένεια πρὸς τὸν οἶκον τοῦ Ἀλυπίου, ὃν καὶ ἰδικόν του καλεῖ ὁ Γρηγόριος, ἐν οἷς οὗτος λέγει: «σαράσσει τὴν ἡμετέραν οἰκίαν τὴν παρ' ὑμῖν,

1. Migne, PG 37, 120/1.

2. Migne, PG 37, 156/60.

ὡς πυνθάνομαι, βίαιους ἐφόδους ὁ καλὸς Παλλάδιος, ὁ δὲ βοηθήσων οὐδείς. Καλὸν οὖν ἐστὶ σοι μάλιστα μὲν καὶ παρόντος κήδεσθαι τοῦ ἀνδρός, πολλῶ δὲ πλέον ἀπόντος· ὡς ἂν μὴ παντάπασιν οἴχηται διαφθαρέντα καὶ διαρρυέντα τὰ πράγματα, κατὰ πολλήν τοῦ κωλύοντος ἐρημίαν καὶ μηδὲ τοῖς μαχομένοις αὐτοῖς ἤ τι πλέον, τὸ ἄθλον οὐκ ἔχουσι τοῦ παλαίσματος».

Ἐκ τῆς ἐν συνεχείᾳ τῷ αὐτῷ 380 ἔτει ὑπ' ἀριθ. ΠΓ' ἐπισταλείσης ὑπὸ τοῦ Γρηγορίου ἐπιστολῆς τῷ Ἀλυπίῳ, φαίνεται ὅτι ὁ Ἀλύπιος ἀνταπεκρίθη ταῖς ὑπὲρ τοῦ Παλλαδίου συστάσεσι τοῦ θείου Γρηγορίου καὶ ὅτι ἐπέμψατο μάλιστα καὶ ἀπαντητικὴν τῷ Γρηγορίῳ ἐπιστολήν. Ἄξιον σημειώσεως εἶναι ὅτι ὁ Γρηγόριος τὸ ὑπὲρ τοῦ Παλλαδίου διαφέρον τοῦ Ἀλυπίου, ὡς ἴδιον θεωρεῖ, ὅπερ ἐνισχύει τὴν ὑπόθεσιν περὶ συγγενείας αὐτοῦ μετὰ τοῦ Παλλαδίου. Τοῦτο νομίζω ὅτι ὑπεμφαίνει ἡ ἐν ἀρχῇ τῆς ἐπιστολῆς φράσις: «Ἐπαινῶ ὅτι κήδη τῶν ἡμετέρων. Ἐτι ἐπαινῶ τὸ καὶ γνωρίσαι δι' ἐπιστολῆς ἡμῖν, ὅτι τοῦτο ποιεῖς. Τὸ μὲν γὰρ τῷ δικαίῳ χαρίζη, τὸ δὲ ἡμῖν. Ἄλλ' ὅπως μὴ ἀποκάμνης ἡμῖν καὶ πρὸς τὸ ἐξῆς εὖ ποιῶν· ἀεὶ δὲ τι φαίνοιο τῇ σπουδῇ προστιθείς, ἵνα σε καὶ πλέον θαυμάζωμεν». Ἐν τέλει δ' ὁ Γρηγόριος παρεμβάλλει καὶ τὴν ἀξιόλογον δι' ἡμᾶς εἶδησιν, ὅτι ὁ ἀναμενόμενος «υἱὸς Εὐφήμειος» δὲν ἔφθασεν ἀκόμη, διὸ καὶ παρακαλεῖ τὸν Ἀλύπιον ν' ἀποστείλῃ τοῦτον, ὅπερ καὶ ἐλπίζει ὅτι οὗτος θὰ πράξῃ. Τοῦτο νομίζω ὅτι ὑποδηλοῖ ἡ φράσις: «Ὁ δὲ υἱὸς Εὐφήμειος, οὐπω μὲν πάραστιν, ἐλπίζεται δέ, καὶ οἶμαί σοι μὴ πολλοῦ πόνου δεήσειν, εἰ παραγένοιτο». Ὡς ἐν οἰκίῳ τόπῳ εἴπομεν, ὁ Εὐφήμειος οὗτος εἶναι ὁ ἐν τῇ «Διαθήκῃ» τοῦ Γρηγορίου μνημονευόμενος, διάφορος δὲ τοῦ δμωνύμου ἀδελφοῦ τοῦ Ἀμφιλοχίου, μητροπολίτου Ἰκονίου. Ἐκ τῶν ὑπὸ τοῦ Γρηγορίου ἐνταῦθα λεγομένων εικάζω ὅτι ὁ Εὐφήμειος οὗτος ἦτο υἱὸς τοῦ Ἀλυπίου καὶ τῆς Σιμπλικίας. Ῥητῶς δ' ὀνομάζεται ἐν τῇ «Διαθήκῃ» ἀνεψιὸς τοῦ Γρηγορίου. Ἐτερον καὶ τοῦτο δεῖγμα τῆς συγγενείας Γρηγορίου καὶ Ἀλυπίου.

Καὶ ἡ ἐν συνεχείᾳ ἐπιστολὴ ΠΔ' τοῦ Γρηγορίου εἶναι συστατικὴ ὑπὲρ ~~Φορτουνάτου υἱός, ὃν ὁ Γρηγόριος ὀνομάζει «φίλον καὶ οἰκείοον»~~
Ἐὰν πρόκειται καὶ περὶ ἐτέρου συγγενοῦς τοῦ Γρηγορίου, ὡς ἡ ἐν τέλει φράσις «Ὡς ὅ,τι ἂν τοῦτον εὖ ποιήσης, εὐεργετήσων εἰ ἡμᾶς» πιθανῶς ὑποδηλοῖ, δὲν δύναμαι μετὰ βεβαιότητος ν' ἀποφανθῶ, ἅτε τῶν σχετικῶν πηγῶν περὶ τούτου σιωπουσῶν. Ἴδου καὶ τὸ κείμενον τῆς ἐπιστολῆς: «Φορτουνάτος, ὁ τὴν ἐπιστολήν ἐγχειρίζων σοι, φίλος καὶ οἰκεῖός ἐστιν ἡμέτερος· εἰ δὲ δεῖ προσθήκης τινός, καὶ διάκονος τῶν ἐπαινουμένων. Ταῦτα ἔδει σε μαθεῖν παρ' ἡμῶν. Τάλλα δὲ οἶδ' ὅτι παρὰ σεαυτοῦ προσθήσεις, τὸ οἰκείως ὄραν τὸν ἄνδρα καὶ κηδεμονικῶς, ἐν οἷς ἂν δέηται τῆς σῆς εὐλαβείας. Ὡς ὅ,τι ἂν τοῦτον εὖ ποιήσης, εὐεργετήσων εἰ ἡμᾶς».

Καὶ ἑτέραν συστατικὴν ἐπιστολὴν ἐπεστείλατο ὁ Γρηγόριος τῷ Ἀλυπίῳ ὑπὲρ Λουκιανοῦ τινος, ὃν «ἀγαπητὸν ἀδελφὸν καὶ συμπρεσβύτερον» ὀνομάζει ὁ Γρηγόριος. Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη εἶναι ἢ ἐν συνεχείᾳ τῷ αὐτῷ 380 ἔτει ἐπισταλεῖσα ὑπ' ἀριθ. ΠΕ'. Συνιστῶν τῷ Ἀλυπίῳ τὸν Λουκιανὸν ὁ θεῖος Γρηγόριος, σὺν τοῖς ἄλλοις παρακαλεῖ, ὅπως ὁ Ἀλύπιος συστήσῃ τῷ Λουκιανῷ, ἵνα ἐνδιαφέρηται ὑπὲρ τῶν αὐτόθι συγγενῶν τοῦ Γρηγορίου. Φαίνεται λίαν πιθανὸν ὅτι ὁ Λουκιανὸς ἐπρόκειτο ν' ἀναλάβῃ ἀξίωμα ἐν Καισαρείᾳ τῆς Καππαδοκίας, διὸ καὶ συνιστᾶται ὅπως μεριμνῇ ὑπὲρ τῶν αὐτόθι συγγενῶν τοῦ Γρηγορίου. Ἰδοὺ καὶ τὸ κείμενον: «Οἰκειώσαι τὰ ἡμέτερα, ὥσπερ οὖν καὶ προλαβὼν οἰκειώσω, καὶ δι' ἔργων τοῦτο δεδήλωκας. Οἰκειώσῃ δέ, τὸν ἀγαπητὸν ἀδελφὸν καὶ συμπρεσβύτερον ἡμῶν Λουκιανόν, τὰ τε ἄλλα ἡδέως ὄρῃν ἀξίων, καὶ προτροπεύαμενος κήδεσθαι τῆς αὐτόθι τῶν συγγενῶν ἡμῶν οἰκίας· ἐπειδὴ σὺν Θεῷ καὶ τὰ πράγματα πέρας ἔλαβε δεξιόν, κρίσει τε ἡμετέρᾳ καὶ φιλανθρωπία τοῦ Κρείττονος». Ἐὰν ὁ Λουκιανὸς συγγενὴς τοῦ Γρηγορίου ἦτο οὔτε ἐκ τῆς ἀνωτέρω ἐπιστολῆς διαφαίνεται οὔτε ἐξ ἑτέρων πηγῶν πιστοῦται.

Τὴν τελευταίαν τῷ Ἀλυπίῳ ὑπὸ τοῦ Γρηγορίου τῷ αὐτῷ 380 ἔτει σταλεῖσαν ἐπιστολὴν ὑπ' ἀριθ. ΠΣ' ἐμνημονεύσαμεν ἤδη ἀνωτέρω. Δι' αὐτῆς ὁ Γρηγόριος καλεῖ τὸν Ἀλύπιον καὶ τὴν σύζυγον αὐτοῦ Σιμπλικίαν, ἵνα ἐπισκεφθῶσιν αὐτόν, ἐν Κωνσταντινουπόλει τότε διάγοντα καὶ τὰ ἡγία τοῦ ἐνδόξου οἰκουμενικοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἔχοντα.

Ἐτέρας περὶ Ἀλύπιου εἰδήσεις καρπούμεθα ἐκ τῶν ὑπ' ἀριθ. ΣΖ' καὶ ΣΗ' ἐπιστολῶν τοῦ Γρηγορίου τῷ Ἰακώβῳ ἐπισταλεῖσῶν μεταξὺ τῶν ἔτῶν 387/9, κατὰ τὴν παρὰ Migne λατινιστὶ προσημείωσιν. Ὁ πρὸς ὃν αἱ ἐπιστολαὶ αὗται ἀπευθύνονται Ἰάκωβος, φαίνεται ὅτι διεδέχθη τὸν Ἀλύπιον ἐν τῇ θέσει τοῦ Cappadociae praefectus. Αἱ ἐπιστολαὶ εἶναι συστατικαὶ ὑπὲρ τῆς χήρας συζύγου τοῦ τελευτήσαντος Ἀλύπιου καὶ τῶν ὄρφανῶν αὐτῆς τέκνων. Πρὶν ἢ ἀναλύσωμεν τὰς σπουδαιοτάτας διὰ τὸ θέμα ἡμῶν ἐπιστολὰς ταύτας, παραθέτομεν κατὰ πρῶτον τὸ κείμενον αὐτῶν: Ἡ ὑπ' ἀριθ. ΣΖ' ἐπιστολὴ ἔχει ὡς ἑξῆς: «Εἰ μὲν οὕτως εἶχον τοῦ σώματος ὡς ἔξαρκεῖν πρὸς τοὺς πόνους, αὐτὸς ἂν ἀφικόμενος πρὸς ὑμᾶς, τόν τε τῆς συντυχίας πόθον ἐπλήρωσα καὶ διελέχθην περὶ ὧν ἐβουλόμην. Οὐ γὰρ περὶ μικρῶν ἡμῖν ὁ λόγος. Ἐπεὶ δὲ τῇ ἀρρωστίᾳ κατέχομαι, ἀναγκαίως ἤλθον ἐπὶ τὰ γράμματα. Τὴν κοσμιωτάτην θυγατέρα ἡμῶν Σιμπλικίαν, τὴν τοῦ καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ Ἀλυπίου ποτὲ γυναῖκα, τοῦ κόσμου πάσης ἡμῶν τῆς πατρίδος, προσάγω τῇ σῇ εὐγενείᾳ, μετὰ τῶν

οικτρῶν ὀνομάτων χηρείας καὶ ὀρφανείας, τῶν δικαίων παρὰ σοῦ τευξομένην, περὶ ὧν σοῦ δεήσεται. Καὶ σκόπει τῆς συμφορᾶς τὸ μέγεθος. Ο ὕ π ω τ ὠ ν θ ρ ῆ ν ω ν π έ π α υ τ α ι, καὶ ἀγωνιᾷ περὶ τῶν ὀρφανῶν καὶ ὁδοὺς ἐκδημεῖ μακρὰς, ἐν οὕτω ἀσθενεῖ τῷ σώματι καὶ ἀπειρία πραγμάτων, ἢ μὴδὲ προκύπτειν τῆς οἰκίας εἰθισμένη. Τοῦτου τί ἐλεεινότερον; μὴδὲ θρήνοις γενέσθαι χώραν καὶ τὴν τῆς εὐγενείας αἰδῶ λυθῆναι τῷ πάθει. Ταῦτα οὖν πάντα ἐνθυμηθεὶς καὶ πρὸς γε τὴν ἡμετέραν παρὰ κλησιν αἰδεσθεὶς, μὴ ἀναμείνης ἄλλον γενέσθαι σοι δικαστὴν τῷ μεγάλῳ καὶ χρηστῷ Ἰακώβῳ· μὴδὲ εἰς ἀνάγκην αὐτὴν καταστῆσαι μακροτέρας ἀποδημίας, σφόδρα θαρρόουσαν τοῖς ἑαυτοῖς δικαίοις, ὡς πεῖθει πολλοὺς καὶ ἡμᾶς. Ἀλλὰ ταῖς ἐπιστολαῖς ἐντυχῶν καὶ μετὰ πάσης ὀρθότητος τὰ δίκαια βασανίσας, εὐθυμοτέραν ἡμῖν ἀπόπεμψον, ἐκεῖνο πρὸ πάντων ἐνθυμηθεὶς, ὅτι ἔστι σοι πολλὰ παρὰ Θεοῦ, δυναστεία, χρήματα, δόξα, μείζωνος εὐπραξίας ὁδός. Ταῦτα φύλαξον σεαυτῷ διὰ τῆς παρουσίας φιλανθρωπίας καὶ ὡς τέκνων πατήρ, καὶ τῶν μὲν ἐξαιρεθεὶς κινδύνων, τοῖς δὲ ἐμβεβηκῶς, οὕτω διανοήθητι καὶ δεξιᾶς σεαυτῷ ποιήσον ἐκ τῆς παρουσίας ὑποθέσεως τὰς κατὰ Θεὸν ἐλπίδας».

Καὶ ἡ ἐν συνεχείᾳ ἐπιστολὴ ΣΗ' ἀλληλένδετος οὖσα πρὸς τὴν προγεστέραν, συστατικὴ καὶ αὐτὴ ὑπὲρ τῆς χήρας συζύγου τοῦ Ἀλυπίου Σιμπλικίας καὶ τῶν τέκνων αὐτῆς οὖσα, μὴ δυναμένη δὲ ἀνεξαρκῆτως τῆς πρώτης νὰ ἐρμηνευθῆ καὶ ἀναλυθῆ, παρατίθεται ἐνιαυθὰ ὡς ἔχει, ἵνα ὕστερον ἐξ ἀμφοτέρων συναγαγῶμεν τὰς ἐπὶ τοῦ ἡμετέρου θέματος ἐνδιαφερούσας εἰδήσεις. Ἴδου τὸ κείμενον: « Ἀκοῆ μὲν γινώσκω τὴν σὴν τιμιότητα. Θαυμάζω δὲ εἰς ὅσον ὀλίγοι τῶν ἐπὶ πλείστον ὠμιληκῶτων τοσοῦτος παρὰ πᾶσι τῆς σῆς καλοκαγαθίας ὁ λόγος. Διὰ τοῦτο καὶ αὐτὸς ταύτην ἐθαῤῥῆσα τὴν πρροσβείαν. Ἀπέλιπεν ἡμᾶς ὁ θαυμαστός Ἀλυπίος, ὁ κοινὸς τῶν φίλων προστάτης, καὶ τῶν ὀρφανῶν κηδεμών. Οὐ μικρὸν τοῦτο ἡμῖν πρὸς συμφορὰν. Δεύτερον προσεγένετο τὸ καὶ τὴν κοσμιωτάτην ἐλευθέραν αὐτοῦ φροντίζειν ὑπὲρ τῶν ὀρφανῶν. Ταύτην παραμύθησαι τῇ νῦν φιλανθρωπία καὶ τὸ ἀσφαλὲς τοῖς τέκνοις χάρισαι διὰ τῆς εἰς τοὺς ὀρφανούς εὐποιίας καὶ δεῖξον πλεον ἔχουσαν τῶν ξένων τὴν οἰκειότητα. Προσέσται δὲ καὶ τὸ ἡμῖν χαρίσασθαι, οὗς ὅ,τι ἂν τιμήσης, Θεὸν ἔση τετιμηκῶς, οὐπερ ἡμεῖς ἠξιώμεθα εἶναι παραστάται καὶ λειτουργοὶ καὶ εἰ τῆς ἀξίας ἐλάττονες».

Πρωτίστως εἶναι ἀνάγκη νὰ διαλευκανθῆ τὸ ζήτημα τῆς ἀμοιβαίας σχέσεως τῶν δύο τούτων ἐπιστολῶν. Ἡ δευτέρα ἐπιστολὴ φαίνεται ὡς ἐὰν ἀγνοῇ τὴν πρώτην. Πληροφορεῖ τὸν θάνατον τοῦ Ἀλυπίου οἶονεὶ τὸ πρῶτον νῦν, ἐνῶ περὶ τοῦ αὐτοῦ ζητήματος γίνεται λόγος καὶ ἐν τῇ πρώτῃ ἐπιστολῇ. Πρὸς ἐξήγησιν τούτου τὰς ἐξῆς ὑποθέσεις δύναται τις νὰ κάμῃ: Ἡ ὅτι ἡ ἐπιστολὴ ΣΗ' ἐστάλη πράγματι πρώτη, ἢ ὅτι ἡ ἐπιστολὴ ΣΖ' ἐστάλη διὰ γραμματοκομιστοῦ τῷ Ἰακώβῳ, ἢ δ' ἐν συνεχείᾳ ὑπ' ἀριθ. ΣΗ'

ἐδόθη τῇ Σιμπλικία, ἵνα αὕτη προσωπικῶς κομίση ταύτην. τῷ Ἰάκωβω. Περαιτέρω τὰς ἐξῆς εἰδήσεις καρπούμεθα ἐκ τῶν δύο τούτων ἐπιστολῶν : α) Ὁ πρὸς ὃν ἀπηυθύνοντο αἱ ἐπιστολαὶ αὗται τοῦ Γρηγορίου Ἰάκωβος ἐξ ἀκοῆς μόνον ἤτο-γνωστός τῷ Γρηγορίῳ : « Ἀκοῆ μὲν γινώσκω τὴν σὴν τιμιότητα » β) ὁ Ἰάκωβος ἦτο γνωστός διὰ τὴν « καλοκαγαθίαν » αὐτοῦ καὶ τὸ ἐξαιρετικὸν τούτου ἤθος παρὰ πάντων ὁμολογεῖτο : « τοσοῦτος παρὰ πᾶσι τῆς σῆς καλοκαγαθίας ὁ λόγος » γ) Ὁ Ἰάκωβος ἦτο ἕγγαμος καὶ πατὴρ τέκνων : « τέκνων πατῆρ » καὶ « τὸ ἀσφαλὲς τοῖς σοῖς τέκνοις χάρισαι » δ) ὁ θάνατος τοῦ Ἀλυπίου φέρεται οὐχὶ πρὸ πολλοῦ ἐπισυμβᾶς : « Ἀπέλιπεν ἡμᾶς ὁ θαυμαστός Ἀλύπιος » στ) ὁ Ἀλύπιος εὐφημώτατα ὑπὸ τοῦ Γρηγορίου μνημονεύεται, ὡς « καλὸς καὶ ἀγαθός », ὡς « ὁ κοινὸς τῶν φίλων προστάτης καὶ τῶν ὀρφανῶν κηδεμών » ζ) κατονομάζεται ἐν ἀμφοτέραις ταῖς ἐπιστολαῖς ἡ σύζυγος χήρα τοῦ Ἀλυπίου Σιμπλικία ἡ) ὁ Ἀλύπιος θανὼν κατέλιπε χήραν σύζυγον μετὰ τέκνων θ) ἡ Σιμπλικία ὀνομάζεται « θυγάτηρ » τοῦ Γρη-

1. Ἐν τῇ Ἐπιστολογραφίᾳ τοῦ Γρηγορίου ἀπαντᾷ καὶ ἕτερον ὁμώνυμος τῆς συζύγου τοῦ Ἀλυπίου Σιμπλικία, πρὸς τὴν ὁποίαν ὁ θεὸς Γρηγόριος ἐπεστείλατο τὴν ὑπ' ἀριθ. ΟΘ' (Migne, PG 37, 149/53) ἐπιτιμητικὴν ἐπιστολήν, ἵνα ψέξη τὸ παλίμβουλον καὶ ὑποκριτικὸν αὐτῆς. Αὕτη πλουσιωτάτη οὖσα ἐβόηθει πλουσιοπαρόχως τὰ φιλανθρωπικὰ ἔργα τοῦ μ. Βασιλείου, ὃν ὑπερέμετρω, ὡς ἔλεγεν, ἔτιμα καὶ ἐσέβετο, ἀλλὰ μετὰ τὸν θάνατον τούτου, εἰς κακοδόξους πλάνας ἦ καὶ αἰρετικὰς περιπεσοῦσα, ἐλέγχεται ὑπὸ τοῦ Γρηγορίου διὰ τῆς ἀνωτέρω ἐπιστολῆς του. Μεταξὺ ἄλλων καὶ ταῦτα γράφει αὐτῇ ὁ Γρηγόριος : « ... καὶ αὕτη φεύξη πονηρὰν ὑπόνοιαν, ὡς διὰ τὸ ἀλλοτριῶς ἔχειν πρὸς ἡμᾶς καὶ τὴν ὑγιή πίστιν, ταῦτα τεχνάζουσα σοφιστικῶς, ἀλλ' οὐκ εὐγενῶς » (Migne, PG 37, 153 B). Πρὸς τὴν πλουσίαν ταύτην τῆς Καισαρείας, ἀλλὰ κακότεροπον γυναῖκα, ἐπεστείλατο καὶ ὁ μ. Βασίλειος ἐν ἔτει 372 τὴν ὑπ' ἀριθ. ΠΙΕ' (Migne, PG 32, 529/32) αὐστηροτάτην ἐπιστολήν του. Κατὰ τὴν παρὰ Migne (ἐνθ' ἀν.) σημ. 89, εἰλημμένην ἐκ χειρ. τινός, ταῦτα λέγονται περὶ τῆς αἰτίας τῆς αὐστηρᾶς ἐπιτιμήσεως τῆς Σιμπλικίας ὑπὸ τοῦ μεγάλου τούτου πατρός : « Τοῦ αὐτοῦ ἐπιστολῆ πρὸς Σιμπλικίαν περὶ εὐνούχων αὐτῆς. Αἰρετικὴ ἦν αὕτη. Ἀρρωστήσαντος δὲ τοῦ μακαρίου Βασιλείου καὶ εἰσιόντας ἐν τινι λουτρῷ λούσασθαι, ἡ αὕτη Σιμπλικία προστάττει εὐνούχοις καὶ κορασίαις ριφῆναι τὰ σάβανα αὐτοῦ ἔξω καὶ παρευθὺς ἡ δικαία κρίσις τοῦ Θεοῦ ἀνετέλεινας ἐξ αὐτῶν καὶ ἡ αὕτη Σιμπλικία ἐπεμψε χρήματα τῷ αὐτῷ μακαρίῳ Βασιλείῳ ἐξίλουμένη τὸ πταίσμα· ὁ δὲ, μὴ δεξάμενος, ἔγραψεν αὐτῇ ταῦτα ».

Παραθέτομεν καὶ τὸ κείμενον τῆς ἐπιστολῆς, λίαν ἀξιόλογον καὶ ἀπὸ πολλῶν ἀπόψεων διδακτικόν : « Σιμπλικία αἰρετικῆ : Ἀβούλωσ οἱ ἄνθρωποι καὶ μισοῦσι τοὺς κρείττους καὶ φιλοῦσι τοὺς χείρονας. Διὸ δὴ καὶ αὐτός κατέχω τὴν γλῶτταν, σιωπῇ τῶν ἐμῶν ὕβρεων πνίγων τὸν ὄνειδον. Ἐγὼ δὲ μενῶ τὸν ἄνωθεν δικαστήν, ὅς οἶδε πᾶσαν κακίαν ἐν τέλει ἀμύνεσθαι. Κἂν γὰρ ὑπὲρ ψάμμιον ἐκχέη τις χρήματα, βλάπτει ψυχὴν, πατήσας τὸ δίκαιον. Ἄει γὰρ θυσίαν Θεός, οὐκ ὡς χρήζω οἶμαι, ζητεῖ, ἀλλὰ θυσίαν πολυτελεῖ τὴν εὐσεβῆ καὶ δικαίαν γνώμην δεχόμενος. Ὅταν δὲ τις ἑαυτὸν παραβαίνων πατῆρ, κοινὰς λογίζεται τὰς εὐχὰς. Σαυτὴν οὖν τῆς ἐσχάτης ἡμέρας ὑπόμνησον καὶ ἡμᾶς, εἰ βούλει, μὴ δίδασκε. Ἴσμεν σου πλείονα

γορίου, δείγμα τῆς πρὸς αὐτὴν συγγενείας τοῦ θείου πατρός. Ἄμα δ' ἐπαινεῖται ἡ Σιμπλικία διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἑαυτῆς ἀρετῶν, προσφωνουμένη διὰ τοῦτο ὑπὸ τοῦ Γρηγορίου «κοσμιωτάτη» καὶ ὁμολογουμένη «κόσμος πάσης ἡμῶν τῆς πατρίδος». Ἰδιαιτέρως ἐπαινεῖται ἡ περὶ τοῦ οἴκου φροντίς τῆς εὐσεβοῦς ταύτης γυναικός, τῆς ἀπροσδοκῆτως τὴν συμφορὰν τῆς χηρείας ὑποστάσης, τῆς ἀπείρου περὶ τὸν πολυπράγμονα βίον, τῆς ἀφωσιωμένης τῷ οἴκῳ καὶ τοῖς τέκνοις αὐτῆς, ὥστε «μηδὲ προκύπτειν τῆς οἰκίας εἰθισμένης».

ι) ἡ φράσις: «μηδὲ εἰς ἀνάγκην αὐτὴν καταστῆσαι μακροτέρας ἀποδημίας, σφόδρα θαρσύνουσαν τοῖς ἑαυτῆς δικαίοις, ὡς πείθει πολλοὺς καὶ ἡμᾶς», παρέχει τὸ ἐνδόσημον νὰ δεχθῆ τις, ὅτι ἡ Σιμπλικία ἀνέλαβε τὸ ἀπὸ Ναζιανζοῦ, πιθανώτατα, μέχρι Καισαρείας τῆς Καππαδοκίας ταξίδιον, ἐν τῇ πεποιθήσει ὅτι θὰ τύχη εὐμενοῦς ὑπὸ τοῦ Ἐπαρχοῦ Ἰακώβου ὑποδοχῆς καὶ θὰ ἐπιτύχη τοῦ ποθομένου—ἴσως τῆς ἀπαλλαγῆς ἀπὸ βαρείας τινὸς φορολογικῆς εἰσφορᾶς, ἐκ τῆς κληρονομίας τοῦ συζύγου της—, ὥστε νὰ μὴ εὐρεθῆ εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ μεταβῆ εἰς τὴν πρωτεύουσαν τοῦ Κράτους, ἦτοι τὴν Κων/πολιν, διὰ τὴν ὑπόθεσίν της. Ὅτι πιθανῶς ἐπρόκειτο περὶ κληρονομικῆς ὑποθέσεως, εἰκάζω ἐκ τῆς συνεχοῦς μνείας ὑπὸ τοῦ Γρηγορίου τῶν ὄρφανῶν τῆς Σιμπλικίας τέκνων, περὶ ὧν ὄφειλε νὰ φροντίσῃ καὶ μεριμνήσῃ.

Ἐκ πάντων τῶν ἀνωτέρω τὸ κύριον δι' ἡμᾶς συμπέρασμα εἶναι τοῦτο· ὅτι δηλ. ἕτερος ὁ Ἀλύπιος, ὁ Cappadociae praefectus, ὁ σύζυγος τῆς Σιμπλικίας, ὁ προώρως τελευτήσας καὶ χήραν σύζυγον μετὰ τέκνων ὄρφανῶν καταλιπὼν καὶ ἕτερος ὁ ὁμώνυμος τῆς περιφήμου τοῦ Γρηγορίου ἀδελφῆς Γοργονία σύζυγος, οὕτινος προηγήθη εἰς τὸν τάφον ἡ προώρως τελευτήσασα Γοργονία καὶ ὅστις μετ' οὐ πολὺ, κατὰ τὸ Ἐπιτάφ. ΚΑ' ἰ, ἐτελεύτησεν.

καὶ ταῖς ἐνδοθεν ἀκάνθαις οὐ τοσοῦτον συμπιγνόμεθα· οὔτε ἐν ὀλίγοις καλοῖς δεκακλασίονα κακίαν ἐπιμίγνυμεν. Ἐπήγειρας ἡμῖν σαύρας τε καὶ φρόνους, ἐαρινὰ δὴθεν θηρία, πλὴν ὅμως ἀκάθαρτα. Ἄλλ' ἤξει πτερόν ἄνωθεν, τὸ ταῦτα νεμόμενον. Ἐποὶ γὰρ λόγος, οὐχ ὡς ἀνομιλίαις, ἀλλ' ὡς οἶδε κοίνειν Θεός. Εἰ δὲ καὶ μαρτύρων χρεῖα, οὐ δούλοι στήσονται, οὐδὲ εὐνούχων γένος ἄτιμον καὶ πανώλεθρον· τοῦτο δὴ τοῦτο, ἄθηλυ, ἀνανδρον, γυναικομανές, ἐπίζηλον, κακόμισθον, δξύθυμον, χηλυδρωῶδες, γαστρίδουλον, χρυσομανές, ἀπηνές, κλανοῖδειπνον, εὐμετάβλητον, ἀμετάδοτον, πάνδοχον, ἀπροσκορές, μανικὸν καὶ ζηλότυπον· καὶ τί γὰρ ἔτι εἰπεῖν; σὺν αὐτῇ τῇ γενέσει σιδηροκατάδικον. Πῶς οὖν τούτων γνώμη ὀρθή, ἂν καὶ οἱ πόδες στρεβλοί; Ὅτιοι σωφρονοῦσι μὲν ἄμυσθα διὰ σιδήρου· μαίνονται δὲ ἄκαρπα δι' οἰκίαν αἰσχροτήτα. Οὐχ οὔτοι στήσονται τῆς κρίσεως μάρτυρες, ἀλλ' ὀφθαλμοὶ δικαίων καὶ ὄψεις ἀνδρῶν τελείων· ὅσοι τότε ὄρωσι, πρὸς βλέποντες νῦν εἰσι συνέσει.— Οὐδεμία λοιπὸν σχέσις τῆς ἐναρέτου καὶ εὐσεβοῦς χήρας τοῦ Ἀλυπίου πρὸς τὴν ἀσεβῆ καὶ αἰρετικὴν πλουσίαν τῆς Καισαρείας, ἣν τοσοῦτον αὐστηρῶς ἐπετίμησαν οἱ δύο μεγάλοι Ἱεράρχαι Βασίλειος καὶ Γρηγόριος.

Πρὶν ἢ περατώσω τὸν περὶ τοῦ ζεύγους Ἀλυπίου καὶ Σιμπλικίας λόγον, σκόπιμον κρίνω νὰ ἐκφράσω τὴν ἀπλὴν ὑπόθεσιν, ἥτις μοι ἐγεννήθη ἐκ τῆς μελέτης τῶν σχετικῶν τοῦ Γρηγορίου ἐπιστολῶν, μήπως δηλ. ὁ σύζυγος τῆς Σιμπλικίας Ἀλύπιος ἦτο τὸ πρωτότοκον τέκνον τῆς Γοργονίας καὶ τοῦ Ἀλυπίου, ἐκ τούτου δ' ἔλαβε καὶ τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. Δυστυχῶς δὲν ἠδυνήθη ἐκ τῶν ὑπ' ὄψιν πηγῶν νὰ βεβαιώσω τὴν ἀπλὴν ταύτην ὑπόθεσίν μου. Ἄλλ' ἐὰν ὁ Εὐφύμιος, ὁ ἐν τῇ «Διαθήκῃ» τοῦ Γρηγορίου μνημονευόμενος, εἶναι τῷ ὄντι τέκνον τοῦ Ἀλυπίου καὶ τῆς Σιμπλικίας, ὡς ἀνωτέρω εἴπομεν, ἡ ὑπόθεσις ἡμῶν αὕτη ἐνισχύεται τοσοῦτον, ὥστε νὰ δύναται καὶ ὡς τὰ μάλιστα πιθανὴ ἀλήθεια νὰ προταθῇ. Τίνα ὅμως τὰ ἄλλα τέκνα τοῦ ζεύγους Ἀλυπίου καὶ Σιμπλικίας, δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐξακριβώσω.

Ἄλλ' ἄς ἔλθωμεν ἐπὶ τὰ λοιπὰ τέκνα τῆς Γοργονίας καὶ τοῦ συζύγου αὐτῆς Ἀλυπίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ VI.

ΤΑ ΤΕΚΝΑ ΓΟΡΓΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΑΛΥΠΙΟΥ

Ὡς ἀνωτέρω εἴπομεν, ἡ ἀδελφὴ τοῦ θείου Γρηγορίου Γοργονία ἀπέκτησεν ἐκ τοῦ συζύγου αὐτῆς Ἀλυπίου πλείονα τέκνα, ἄρρενα καὶ θήλεα. Τοῦτο διαβεβαιούται ὁ Γρηγόριος ἐν τῷ πρὸς τὴν ἑαυτοῦ ἀδελφὴν Ἐπιταφίῳ Λόγῳ του VIII'. Ἐκ τῶν πολλῶν τέκνων τῆς Γοργονίας καὶ τοῦ Ἀλυπίου, τρία ἀναφέρονται ὀνομαστί ὑπὸ τοῦ Γρηγορίου ἐν τῇ περιφίμῳ «Διαθήκῃ» αὐτοῦ, περὶ ἧς πολλάκις εἴπομεν ἀνωτέρω τὰ δέοντα. Εἶναι πράγματι περίεργον, ὅτι ὁ Γρηγόριος μόνον τὰ θήλεα τέκνα τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ ὀνομαστί ἀναφέρει ἐν τῇ «Διαθήκῃ» του, ἐνῶ περὶ τῶν ἀρρένων οὐδένα λόγον κάμνει. Ἴσως, διότι τὰ θήλεα εἶχον ἀνάγκης μερίμνης καὶ βοηθείας καὶ διὰ τοῦτο ἐκρίθησαν ὑπὸ τοῦ Γρηγορίου ἀξία καταλείψεως ὑπ' αὐτοῦ κληρονομίας. Ἄλλὰ καὶ ἐκ τούτων μόνον ἡ Ἀλυπιανή, ὡς θὰ ἴδωμεν, κρίνεται ἀξία κληρονομικῆς διαδοχῆς, ἔνεκα τοῦ ἠθους καὶ τῆς εὐσεβείας αὐτῆς, ἐνῶ αἱ δύο ἕτεραι ἀδελφαὶ αὐτῆς, ἡ Εὐγενία καὶ ἡ Νόννα ἀποκληροῦνται διὰ τὸν ἐπιλήξιμον αὐτῶν βίον.

Περὶ μιᾶς ἐκάστης τῶν τριῶν τούτων θυγατέρων τῆς Γοργονίας καὶ τοῦ Ἀλυπίου, ἐρχόμεθα εὐθύς ἀμέσως νὰ ὁμιλήσωμεν.

(Συνεχίζεται)